

Sovari – sosiaalisen vahvistumisen mittari

Etsivän nuorisotyön valtakunnalliset tulokset 2017

Riitta Kinnunen

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

Sisällys

Johdanto	3
Nuorten kokemuksia etsivästä nuorisotyöstä.....	5
Nuorten sosiaalinen vahvistuminen etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.....	9
Nuorten näkemyksiä etsivän nuorisotyön kehittämistarpeista	17

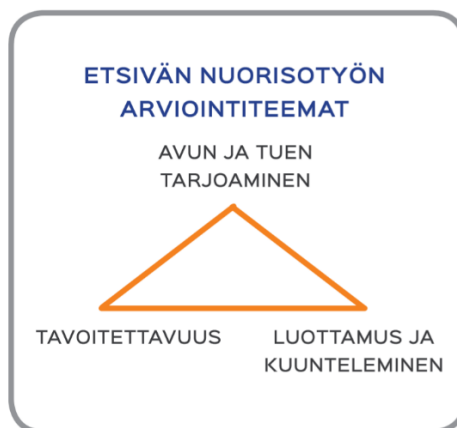
Liite 1. Sovariin 2016-2017 vastanneiden nuorten taustatietoja ja asiakkuus etsivässä nuorisotyössä

Johdanto

Sovari – Sosiaalisen vahvistumisen mittari on työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuuden mittari. Sovarin tarkoituksena on mitata ja tuoda esille palveluiden sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia. Sovari-mittarin avulla työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä saadaan organisaatiokohtaisesti ja valtakunnallisesti yhdenmukaista ja vertailtavaa laadullista vaikuttavuustietoa ja tunnuslukuja.

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikutuksia asiakkaiden elämäntilanteisiin on tärkeää saada esille, jotta nähdään niiden merkitys ja tarve palvelujärjestelmässä. Sovarin tuottamalla tiedolla työpajatoimijat ja etsivää nuorisotyötä toteuttavat organisaatiot voivat osoittaa yhteistyötahoilleen ja sidosryhmilleen palveluiden laatua ja vaikuttavuutta asiakkaiden kokemusten perusteella. Sovari täydentää työpajojen ja etsivän nuorisotyön tilastollista vaikuttavuustietoa, jolla seurataan asiakkaiden sijoittumista koulutukseen, työhön ja muihin palveluihin. Sovarin tarkoituksena on myös antaa työpajoille ja etsivän nuorisotyön organisaatioille näkökulmaa ja ideoita oman toimintansa kehittämiseen. Sovari-kysely on nuorille ja muille valmentautujille kanava tuoda esille näkemyksiään palvelun toteutuksesta ja sen kehittämistarpeista.

Sovari-mittari sisältää kaksi keskeistä teemaa: palvelun laadun ja sen vaikutusten arvioinnin. Sovarissa arvioidaan etsivän nuorisotyön laatua kolmella osa-alueella, joita pidetään onnistuneen etsivän nuorisotyön keskeisinä tekijöinä (kuvio 1). Ensinnäkin palvelun tulisi olla helposti saavutettavissa oleva, toiseksi sen tulisi perustua luottamukselliseen ja sujuvaan keskusteluyhteyteen nuoren ja etsivän välillä sekä kolmanneksi palvelun myötä nuoren tulisi saada apua ja tukea sopivan polun löytämisessä elämäntilanteessaan eteenpäin.¹

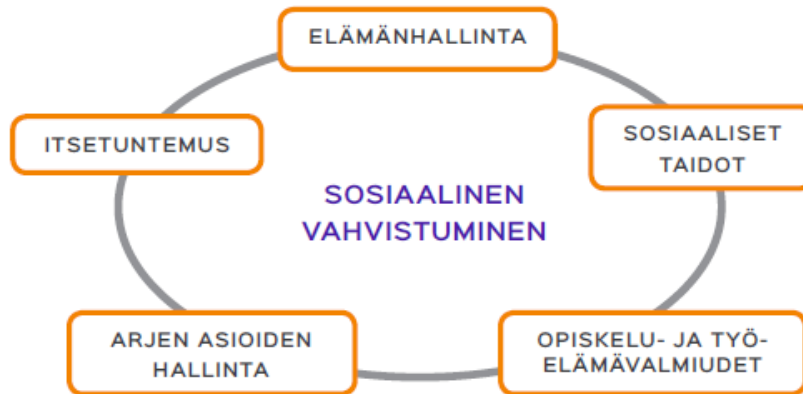

Kuvio 1. Etsivän nuorisotyön arviointiteemat Sovari-mittarissa

Etsivän nuorisotyön vaikutusten arvioinnissa selvitetään nuoren kokemia muutoksia viidellä sosiaalisen vahvistumisen osa-alueella: arjen hallinnassa, itsetuntemuksessa, sosiaalisissa taidoissa, opiskelu- ja työelämävalmiuksissa sekä elämänhallinnassa (kuvio 2). Nuoren huolten kuunteleminen, keskusteleminen aikuisen kanssa ja konkreettinen apu ja tuki auttavat nuorta pääsemään jumiutuneesta tilanteesta eteenpäin. Nuori voi havaita vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan uudella tavalla, saada mallia toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja hoitaa omatoimisesti erilaisia arjen asioitaan, jäsentää mielenkiinnon kohteitaan ja vaihtoehtoja opiskelun saralla sekä ymmärtää miten töitä haetaan ja työelämässä toimitaan. Nuori voi saamansa avun

¹ Kinnunen, Riitta (2016): *Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus. Työkaluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari*. Valtakunnallinen työpajajyhdistys ry, Helsinki.

myötä kokea, että hänellä on mahdollisuuksia itse vaikuttaa oman elämänsä kulkuun sen sijaan, että ajelehtisi ajopuun lailla. Sosiaalisen vahvistumisen arvioinnissa tarkastellaan nuorten tämänkaltaisia kokemuksia etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

Kuvio 2. Sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet Sovari-mittarissa.

Sovari tuottaa valtakunnallista, alueellista ja organisaatiokohtaista tietoa sekä asiakkaiden omin sanoin kuvaamia kokemuksia työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuudesta. Valtakunnallinen työpajayhdistys laatii Sovari-tulosten alueelliset ja organisaatiokohtaiset yhteenvedot sekä valtakunnallisen raportin vuosittain. Ajanjakson 2016-2017 Sovari-tuloksista tuotettiin organisaatiokohtaiset yhteenvedot 32:lle etsivän nuorisotyön yksikölle, joilla vastanneiden määrä oli riittävä. Organisaatiokohtaisissa ja alueellisissa yhteenvedoissa tulokset ovat verrattavissa valtakunnallisiin tuloksiin. Asiakaskohtaista tietoa Sovari ei tuota.

Etsivässä nuorisotyössä nuoret voivat vastata Sovari-nettikyselyyn siinä vaiheessa, kun nuoren jotain tuen tarvetta on käsitelty yhdessä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Nuoren asiakkuus etsivässä nuorisotyössä voi jatkua edelleen. Sovarin sisältämiä teemoja ja kysymyksiä on hyvä käsitellä myös etsivän nuorisotyöntekijän työssä yhdessä nuoren kanssa. Näin Sovarin avulla voidaan jäsentää asiakkaan henkilökohtaisia tavoitteita ja sosiaalista vahvistumista palvelun myötä ja nuoren on helpompi arvioida palvelunlaatua ja edistysaskeliaan Sovari-kyselyssä.

Sovari-mittarin on kehittänyt ja sen ylläpidosta vastaa Valtakunnallinen työpajayhdistys (TPY) opetus- ja kulttuuriministeriön tuella. Sovarin kehittämistyö on toteutettu yhteistyössä työpajojen ja etsivän nuorisotyön toimijoiden ja asiakkaiden kanssa. TPY toimii sekä työpajatoiminnan että etsivän nuorisotyön osaamiskeskusena ja sen tarkoituksena on osaltaan edistää ja kehittää työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä valtakunnallisesti.

Sovari otettiin käyttöön vuoden 2016 alussa ja ensimmäinen valtakunnallinen Sovari-aineisto kerättiin helmikuun ja elokuun välisenä aikana. Sen jälkeen toteutettiin toinen Sovari-kyselyjakso vuoden 2016 syyskuun ja vuoden 2017 elokuun välisenä aikana. Tässä raportissa esitellään Sovarin keskeisiä valtakunnallisia tuloksia etsivästä nuorisotyöstä tältä vuosien 2016-2017 ajanjaksolta. Sovari-tuloksia tarkastellaan kokonaisuutena sekä nuorten taustatietojen mukaan ryhmittäin. TPY:ssä on laadittu Sovarin käyttöä tukeva opaskirja², jossa kuvataan konkreettisesti Sovarin sisältö ja käsitellään laajemmin sosiaalisen vahvistamisen osa-alueita ja periaatteita sekä mittarilla saatavan tiedon tulkitsemista ja hyödyntämistä.

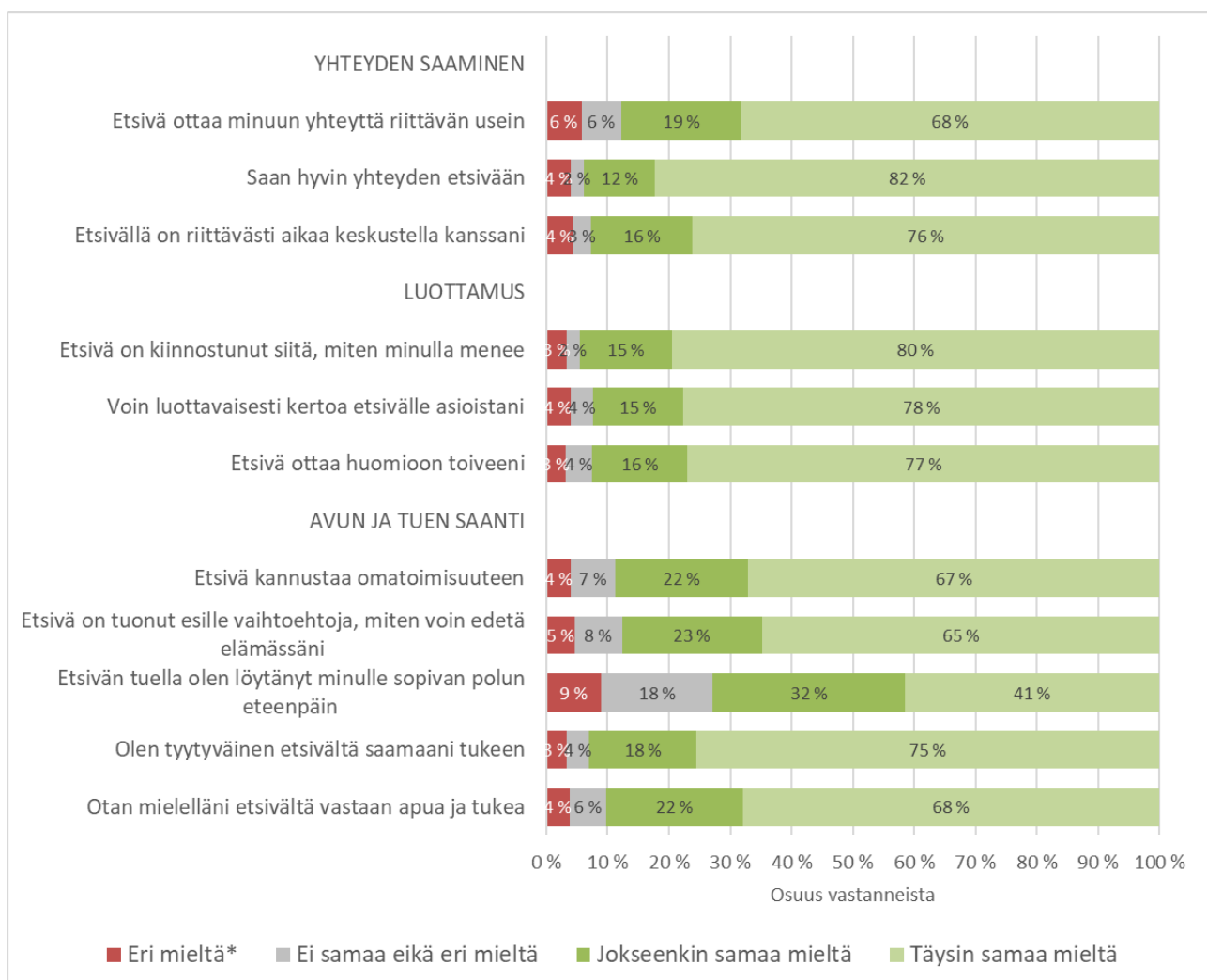
² http://www.tpy.fi/site/assets/files/1372/tyopajatoiminnan-ja-etsivan_sovari-mittari_verkko-pdf.pdf

Nuorten kokemuksia etsivästä nuorisotyöstä

Etsivässä nuorisotyössä nuorten ohjaaminen palveluiden, koulutuksen ja työelämän välimaastossa edellyttää nuoren elämäntilanteen kokonaisvaltaista ymmärtämistä ja tarpeiden jäsentämistä. Työn toteuttamisessa on keskeistä etsivän nuorisotyöntekijän sujuva tavoittaminen sekä nuoren kohtaaminen ja kuunteleminen. Tavoitteena on nuoren tukeminen ja sosiaalinen vahvistaminen niin, että hän löytää voimavaroja ja mahdollisia polkuja päästä elämässään eteenpäin³.

Sovari-kyselyyn 2016-2017 vastasi 563 nuorta etsivästä nuorisotyöstä 60 kunnan alueelta. Lisätietoa Sovariin vastanneista nuorista löytyy liitteestä 1.

Sovari-kyselyyn vastanneiden nuorten näkemyksen mukaan etsivässä nuorisotyössä toteutuvat yleensä melko tai erittäin hyvin edellä mainitut periaatteet: sujuva yhteydenaanti, luottamuksen rakentuminen etsivään nuorisotyöntekijään ja nuoren kuulluksi tuleminen (kuvio 3).

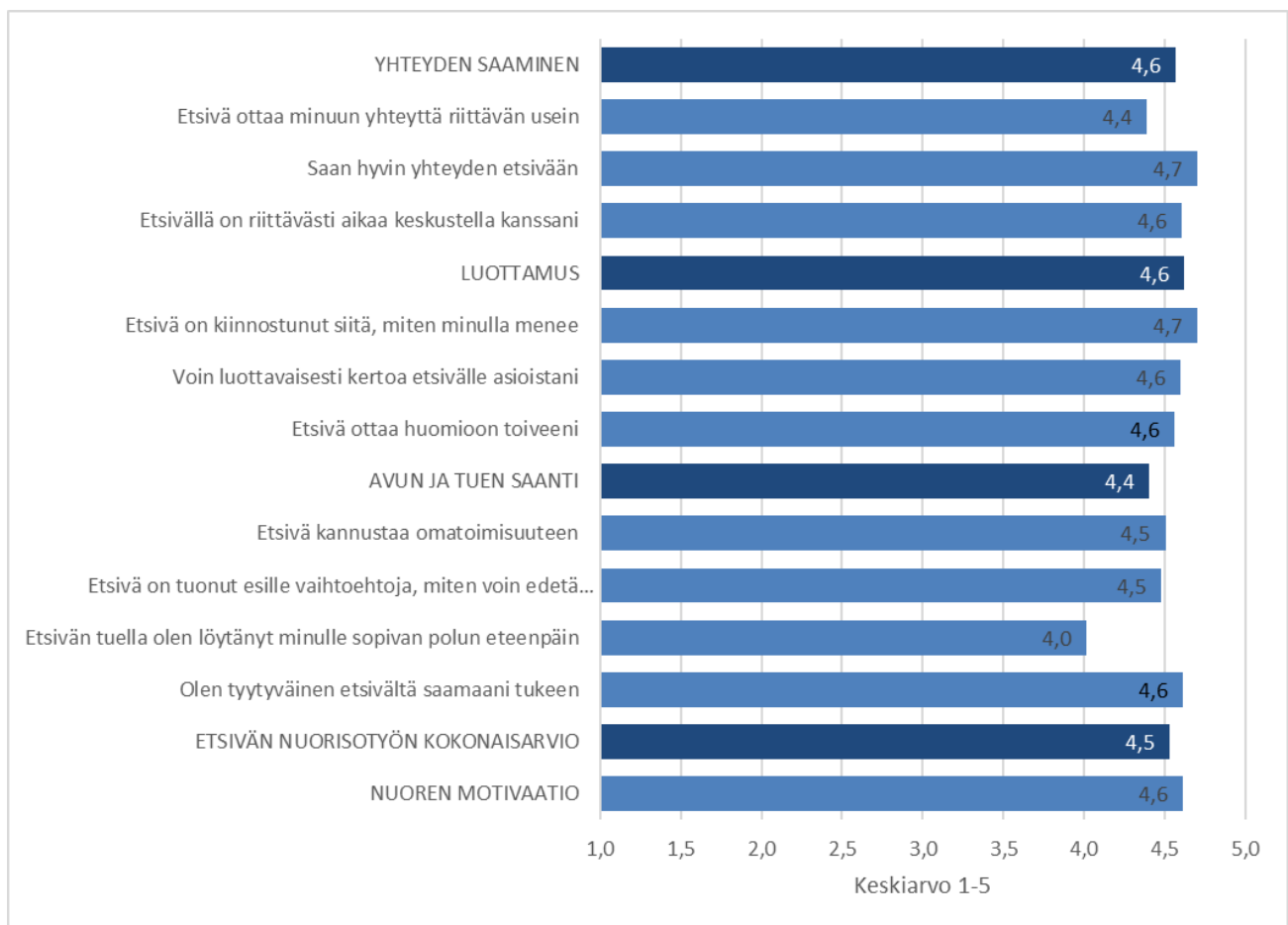
Kuvio 3. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016-2017 vastanneiden nuorten kokemukset etsivästä nuorisotyöstä (N=563). (*Vastausvaihtoehdossa "Eri mieltä" on yhdistetty vastausvaihtoehtoihin "jokseenkin eri mieltä" ja "täysin eri mieltä" saadut vastaukset.)

³ Kinnunen, Riitta (2016): *Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus. Työkaluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari*. Valtakunnallinen työpajajyhdistys ry, Helsinki.

Sovari-tulosten mukaan nuoren yhteydensaanti etsivään nuorisotyöntekijään on yleisesti ainakin melko sujuvaa; tätä mieltä on 94 prosenttia Sovari-kyselyyn vastanneista nuorista. Etsivän yhteydenpito on ainakin melko riittävää (87 % vastaajista) ja nuoret pystyvät melko luottavaisesti kertomaan asioistaan etsivälle nuorisotyöntekijälle (93 %). Valtaosa (89 %) vastanneista nuorista on saanut etsivältä kannustusta omatoimisuuteen. Nuorista 88 prosenttia on keskustellut etsivän kanssa, miten nuori voisi edetä elämässään, ja 73 prosenttia on löytänyt etsivän tuella itselleen sopivan polun eteenpäin.

Sovari-kyselyyn vastanneista nuorista ¾ on hyvin tyytyväisiä etsivältä saamaansa tukeen ja valtaosa vähintään melko tyytyväisiä. Kyselyyn vastanneet nuoret ovat pääosin olleet halukkaita ottamaan vastaan etsivän nuorisotyöntekijän apua ja tukea, mikä on onnistuneen yhteistyön edellytys. Useimmat nuoret ovat kokeneet, että työntekijä huomioi yleensä hyvin nuoren omat toiveet ja ajatukset asioissa etenemisestä.

Sovari-kyselyyn vastanneet nuoret antavat etsivän nuorisotyön toteutukselle arvosanan 4,5 asteikolla 1–5 (kuvio 4). Vaikka nuoret ovat kyselyn mukaan tyytyväisiä työskentelyyn etsivän nuorisotyöntekijän kanssa ja häneltä saatuun apuun, ei ole itsestään selvää, että jokaiselle nuorelle löydetään hänelle sopivat palvelut, koulutus tai muu polku eteenpäin. Etenemiseen vaikuttavat monet asiat: esimerkiksi palveluiden saatavuus ja opiskelumahdollisuudet seudulla eivät välttämättä osu yhteen nuoren tarpeiden ja toiveiden kanssa. Kuitenkin tälläkin saralla tulos on hyvä. **Nuorten eteenpäin ohjaus on onnistunutta, sillä ¾ vastaajista on vähintään melko tyytyväisiä jatkopolun löytymiseen etsivän tuella.**

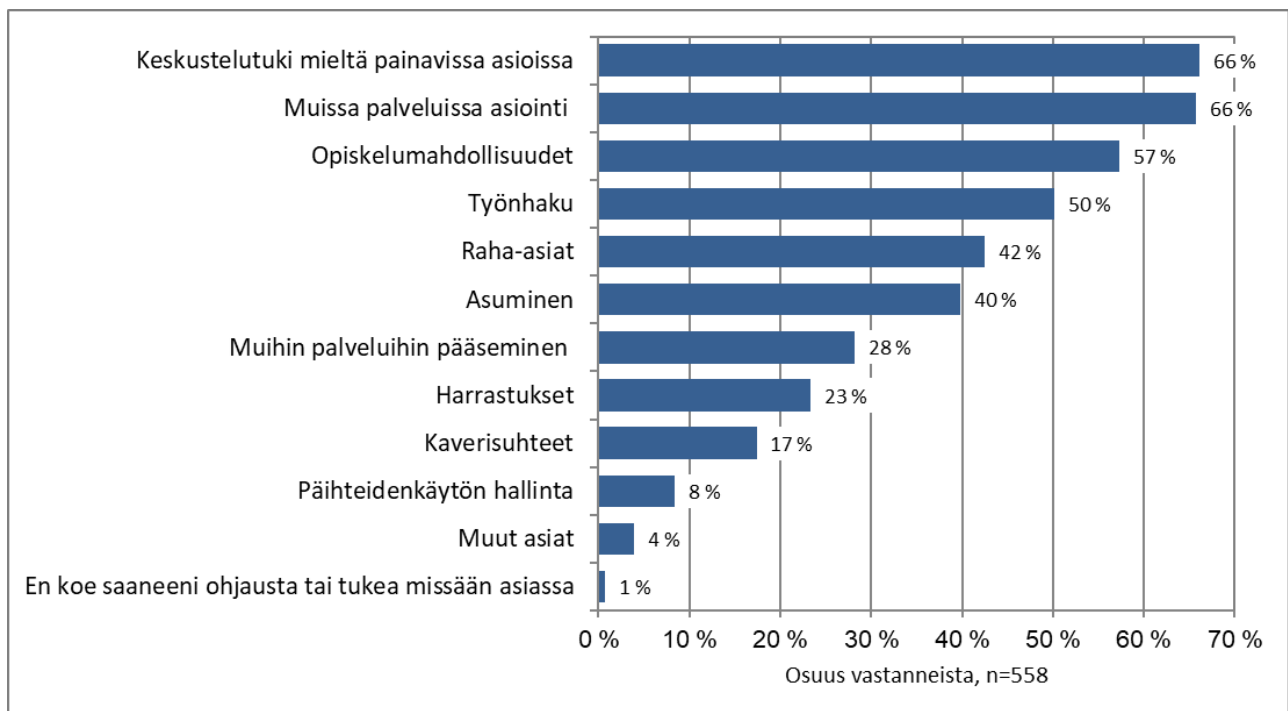

Kuvio 4. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016–2017 vastanneiden nuorten arvioiden keskiarvot etsivästä nuorisotyöstä asteikolla 1–5 (N=563).

Sukupuolen ja iän mukaan tehdyissä tarkasteluissa tulee esille seuraavia eroavuuksia ryhmien välillä Sovari-tuloksissa:

- **Naiset ovat etsivään nuorisotyöhön asteen verran tyytyväisempiä kuin miehet. Etsivä nuorisotyö saa naisilta kokonaisarvosanan 4,6 ja miehiltä 4,4.** Ero tulee esiin tyytyväisyydessä kaikissa edellä mainituissa osa-alueissa. Miehet arvioivat myös oman motivaationsa työskennellä etsivän kanssa hieman heikommaksi kuin naiset.
- **18-29-vuotiaat nuoret ovat yleisesti yhtä tyytyväisiä etsivään nuorisotyöhön, kun taas alle 18 -vuotiaat antavat palvelulle keskimäärin hieman heikompia arvosanoja.** Alle 18-vuotiaat eivät koe yhteydenpitoa etsivän kanssa aivan yhtä sujuvana kuin varttuneemmat nuoret. Alle 18 -vuotiaat ovat myös hieman varauksellisempia keskustelemaan luottamuksella etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Kuitenkin avunsaanti ja jatkopolkujen löytyminen on sujunut etsivän avulla yhtä hyvin kaikkien ikäryhmien näkökulmasta.

Sovari-tulokset ilmentävät sitä, kuinka laaja-alaista on etsivässä nuorisotyössä tarjottu tuki. Sovari-kyselyn mukaan 2/3 etsivien asiakkaista saa keskustelutukea mieltään painaviin asioihin (kuvio 5). Etsivä nuorisotyö antaa useimmille nuorille myös käytännön tukea muihin palveluihin ohjautumisessa tai palveluiden käytössä. Nuoret keskustelevat etsivien kanssa useimmiten opiskeluvaihtoehtoista, työnhausta, raha-asioista ja asumiseen liittyvistä asioista. Jossain määrin käsitellään myös sosiaalisiin suhteisiin, kuten kaverisuhteisiin liittyviä kysymyksiä. Etsivässä nuorisotyössä pohditaan toisinaan myös nuoren päihteidenkäyttöä.

Kuvio 5. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016-2017 vastanneiden nuorten ohjauksen ja tuen saanti etsivältä nuorisotyöntekijältä.

Sovari-tulosten mukaan etsivässä nuorisotyössä saatu tuki vaihtelee asiakkaiden sukupuolen mukaan. Neljä yleisintä teemaa ovat toistuvimpia niin miehillä kuin naisillakin. Naisista 73 prosenttia ja miehistä 53 prosenttia on saanut keskustelutukea mieltä painavissa asioissa ja tämä näyttäytyy yleisimpänä tuensaannin muotona naisten kohdalla. Naisista 70 prosenttia ja miehistä 62 prosenttia on saanut ohjausta muissa palveluissa

asiointiin ja se on yleisin käsitelty asia miesten kohdalla. Opiskelumahdollisuuksien avaaminen ja työnhakuasiat ovat naisille ja miehille seuraavaksi yleisimpiä aiheita etsivässä nuorisotyössä.

Tuensaannin muodot vaihtelevat etsivässä nuorisotyössä myös asiakkaiden iän mukaan. Neljä yleisintä avun ja tuen saannin teemaa ovat kuitenkin tyypillisiä ikäryhmästä riippumatta.

- Sovarin mukaan alle 18 -vuotiaiden kohdalla käsitellään usein kaverisuhteita.
- Opiskelukuviot mietityttävät etenkin alle 25 -vuotiaita ja työnhaku yli 20 -vuotiaita.
- Raha-asioiden hoitamista ja asumisen järjestämistä käydään läpi etenkin 20-24-vuotiaiden kanssa.
- Muihin palveluihin ohjautumista ja niissä asiointia käsitellään eniten varttuneimpien, yli 25-vuotiaiden nuorten kanssa.

Etsivän nuorisotyöntekijän kanssa käsiteltyjen asioiden laaja-alaisuus tulee esille useiden nuorten vastauksissa kysymykseen, millaista apua tai tukea he ovat saaneet etsivältä nuorisotyöntekijältä:

*”**Taloudenhallinnassa** tukeminen, yhdessä tehty käytännön budjetit. **Viikko-ohjelman teko** yhdessä, **harrastustoiminnan vaihtoehdot**. **Opiskelujen aloittaminen** sairausloman jälkeen koulutussopimuksen turvin kuntouttavalla pajalla. Kuunteleminen.”*

*”**Tsemppausta**, vastauksia **koulutukseen** liittyen, apua **virastoasioiden hoitamisessa**, vinkkejä **vapaa-ajan käyttöön** (harrastuskokeilumahdollisuuksia yms.), selviteltyt muita pikkuasioita joista en itse ole osannut ottaa selvää.”*

*”Omaa **arjenhallintaa**, **uskoa itseensä ja tulevaisuuteen** on helpottanut suuresti etsivä nuorisotyöntekijöiden kanssa yhdessä **tulevaisuuden suunnitteleminen**, **voimavarojen kartoittaminen**, **hakemusten täyttäminen**, kaikenlaisilla **[asiakas]käynneillä yhdessä** käyminen, avuntarpeen määrittäminen ja **avun hakeminen** (esim. terapiaan hakeutuminen). Tiukkoina kuukausina ruokakassit (tai mikä nyt onkaan viralliselta nimeltään) on auttanut suuresti.”*

*”**Pääsin työpajalle, pääsin työkokeiluun**, muutin omaan **asuntoon**, sain hoidettua **raha-asiat** Kelan kanssa.”*

*”Olen saanut paljon **apua ja tukea**. Etsivä nuorisotyöntekijä on ollut myös **tukena koko perheelle** aikoinaan, kun on ollut vaikeita tilanteita, nyt kun asiat on vähän paremmin ihmettelen miten etsivä nuorisotyöntekijä on viittinyt pitää ”huolta” minusta :-), ollut iso apu.”*

*”**Raha-asioiden hoitamisessa** ja niihin liittyvien **hakemusten ja lomakkeiden täytössä**. **Vaihtoehtoja tulevaisuuteni ratkaisuihin** masennuksen ja ahdistuksen kanssa. Puhelimen lainaaminen pakollisten asioiden selvittämiseen. **Autokyyti asioita hoitamaan** et:n läsnä ollessa ja auttaessa täyttämään kaikki hakemuksiin liittyvät kriteerit. Hän on varannut minulle **lääkäriaikoja, psykologiaikoja** (A-klinikalle, kuten normaalillekin psykologille.)”*

*”Kaikkeen **mieltä painaviin asioihin**. Ei tarvitse jäädä asioiden kanssa yksin.”*

*”Aktiivisesti ja rehellisesti kiinnostunut ja kyselty kuulumisia ja ottanut kantaa omiin askarruttaviin asioihin. Kyselty riittävästi askarruttavia asioita ja murheita jossa voisi olla jotenkin avuksi. Tarjonnut **sosiaalista kontaktia**, tapahtumilla, **vapaa-ajan viettämistä** yms. Psykkisesti tukena jotta itse on tiedostanut ettei ole jäänyt yksin pähkäilemään ja **ratkomaan ongelmatilanteita** ja murheita. Ottanut selvää askarruttavista asioista kuten **hakemuksista** ja täyttövaatimuksista.”*

*”**Aineiden käytön lopetus, asumisjutut, työ- ja koulujutut.**”*

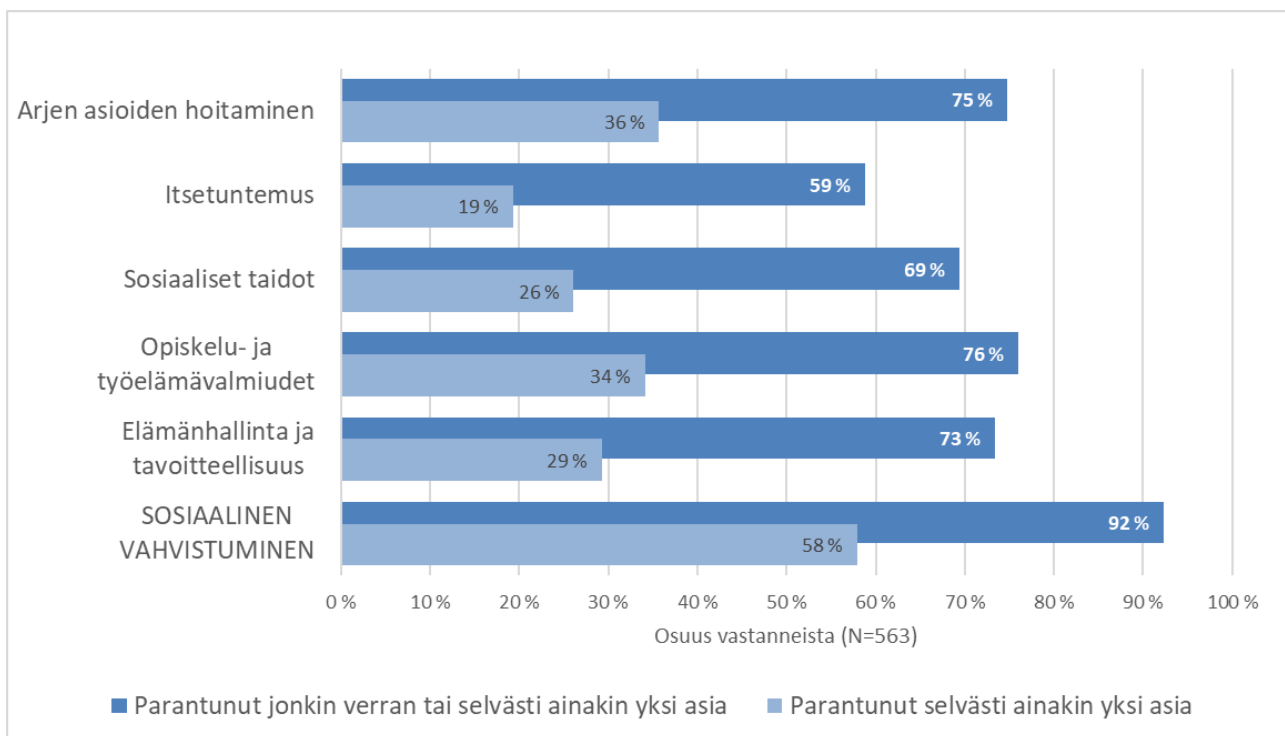
*”Sain apua **Kela-asioiden hoidossa** sekä **raha-asioissa**, kun olin muuttamassa omilleni. Myös **työkokeiluun** kautta sain **suunnan mitä haluan tulevaisuudessa tehdä työkseni ja lähteä opiskelemaan.**”*

*”**Viimesykyinen apu oli enemmän kuin mitään täältä listoilta voi lukea!**”*

Nuorten sosiaalinen vahvistuminen etsivän nuorisotyön ajanjaksolla

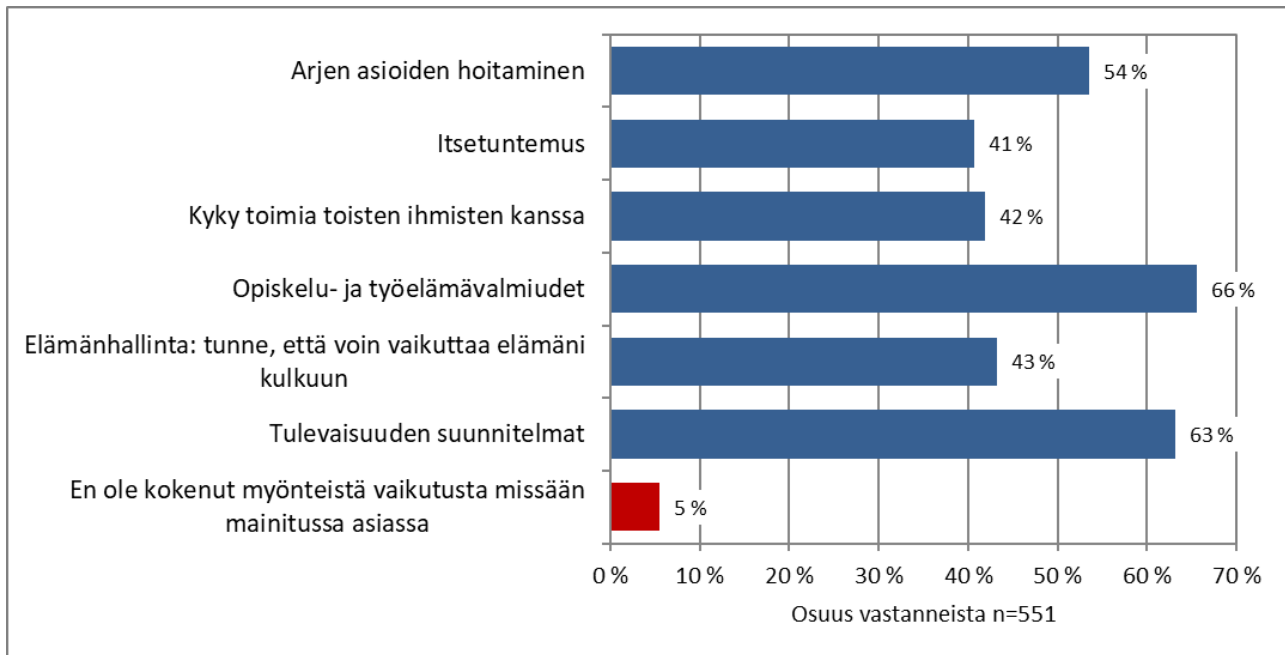
Sovari-kyselyyn vastanneista nuorista 92 prosenttia on kokenut sosiaalista vahvistumista etsivän nuorisotyön ajanjaksolla ainakin jonkin verran (kuvio 6). Selkeää muutosta elämäntilanteessaan on kokenut 58 prosenttia vastanneista nuorista.

Etsivän nuorisotyön sosiaalisesti vahvistava vaikutus tulee esille laajasti kaikilla tarkasteluun sisältyneillä osa-alueilla: arjen asioiden hoitamisessa, itsetuntemuksessa, sosiaalisissa taidoissa, opiskelu- ja työelämävalmiuksissa sekä elämännhallinnassa. Sovari-tulosten mukaan 59-76 prosenttia nuorista on kokenut edistysaskelia näillä osa-alueilla etsivän nuorisotyön ajanjaksolla. Erityisesti myönteistä muutosta on koettu arjenhallinnassa sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksissa: selvää edistystä näillä osa-alueilla koki yli kolmannes ja ainakin jonkin verran kehitystä $\frac{3}{4}$ vastanneista nuorista.

Kuvio 6. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016-2017 vastanneiden nuorten kokema sosiaalinen vahvistuminen osa-alueittain etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

Koettuihin myönteisiin muutoksiin ovat voineet vaikuttaa monet asiat nuoren elämässä. Lähes kaikki Sovari-kyselyyn vastanneet nuoret ovat kokeneet, että etsivällä nuorisotyöntekijällä on ollut selkeä osuutensa myönteisessä muutoksessa (kuvio 7). Etsivä nuorisotyö on onnistunut tukemaan nuoria erityisesti opiskelu- ja työelämävalmiuksissa (66 % vastanneista), tulevaisuuden suunnitelmista (63 %) ja arjen asioiden hoitamisessa (54 %). On ilmeistä, että nuoren on myös helpompi tunnistaa etsivän vaikutus juuri tällaisissa konkreettisissa asioissa. Yli 40 prosenttia vastanneista nuorista arvioi etsivän nuorisotyöntekijän vaikuttaneen myönteisesti myös nuoren itsetuntemukseen, kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa ja elämännhallinnan tunteeseen.

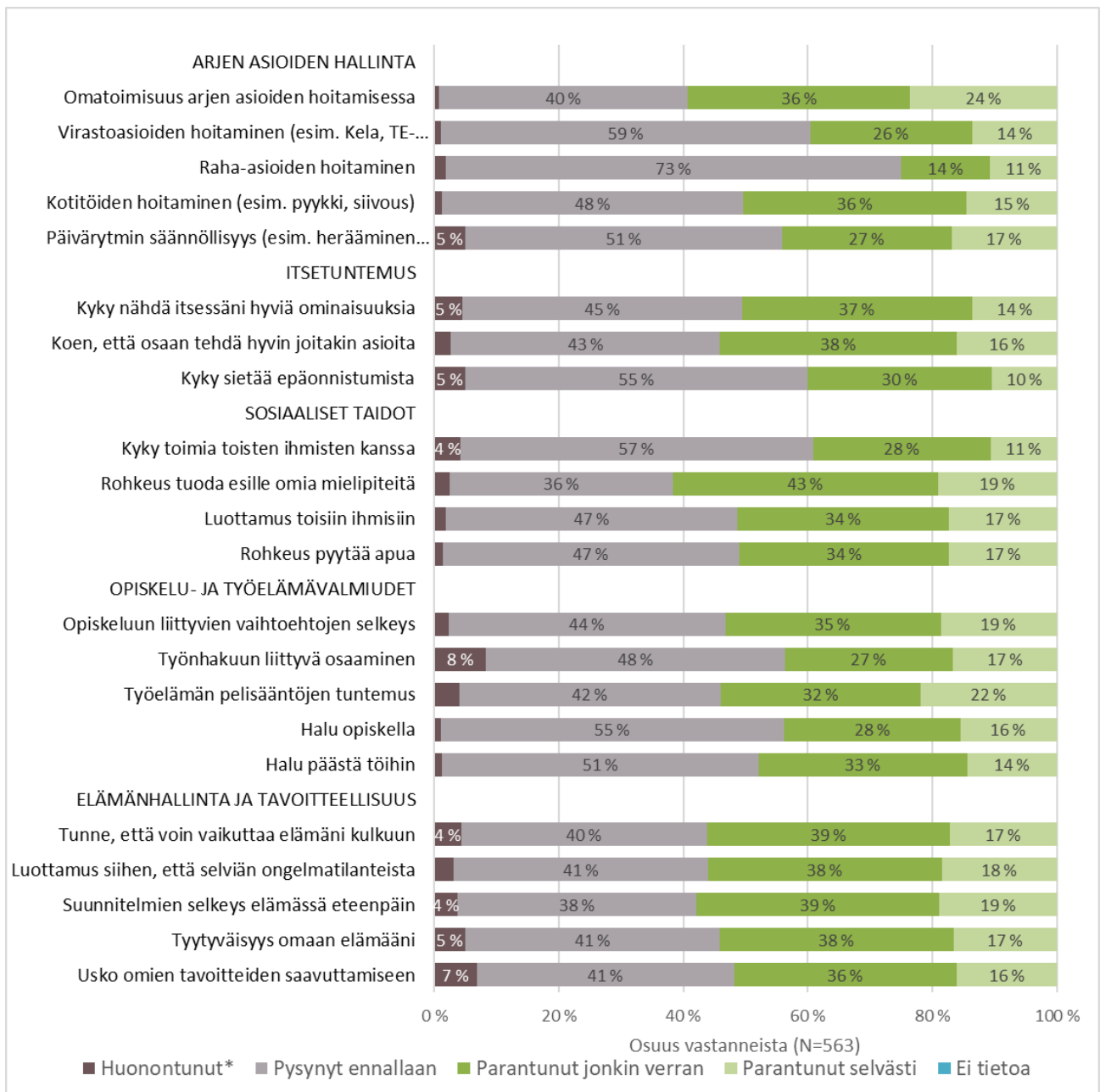
Kuvio 7. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016-2017 vastanneiden nuorten kokemukset siitä, mihin asioihin etsivä nuorisotyöntekijä on vaikuttanut myönteisesti omassa elämäntilanteessa.

Kuvio 8 tuo esille lähemmin aihepiireittäin, millaisia myönteisiä tai kielteisiä muutoksia nuoret ovat kokeneet etsivän nuorisotyön aikana. Kuviossa 9 tarkastellaan ikäryhmittäin ja kuviossa 10 sukupuolen mukaan sosiaalisen vahvistumisen kokemuksia osa-alueittain.

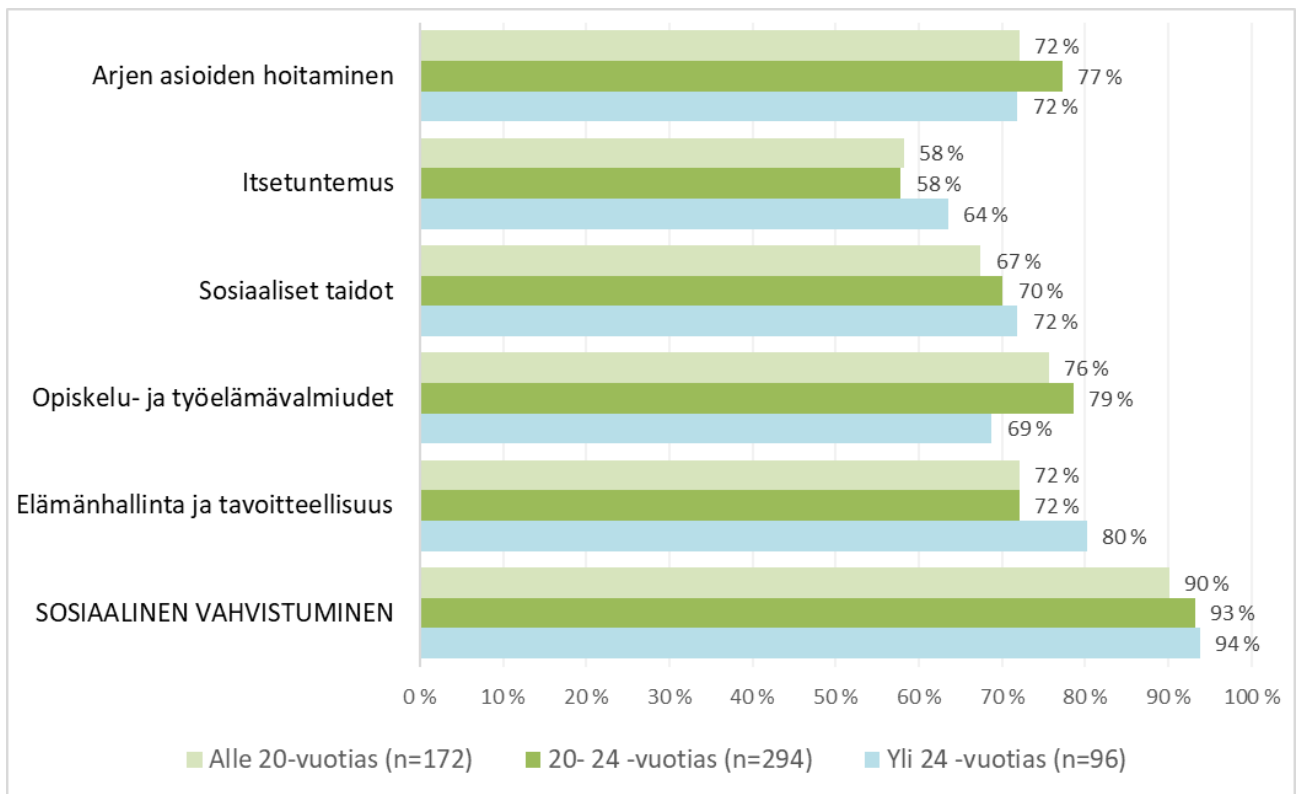
- Sosiaalista vahvistumista on kokenut valtaosa kaikkien ikäluokkien nuorista, jotka ovat vastanneet Sovari-kyselyyn. Nuoret kokevat sosiaalista vahvistumista yleensä samanaikaisesti useilla eri osa-alueilla, etenkin yli 20-vuotiaat nuoret. Elämänhallinnan vahvistumisen kokemus näkyy parhaiten yli 24-vuotiaiden ikäryhmässä, samoin itsetuntemuksen ja sosiaalisten taitojen vahvistuminen. Arjenhallinta sekä opiskelu- ja työelämävalmiudet ovat parantuneet etenkin 20-24 -vuotiailla.
- Naisten ja miesten välillä ei ole kokonaisuutena suuria eroja sosiaalisessa vahvistumisessa. Kuitenkin naiset ovat kokeneet enemmän edistysaskelia opiskelu- ja työelämävalmiuksien saralla sekä elämänhallinnan ja tavoitteiden saralla.

Nuoret ovat kokeneet **arjenhallinnan** parantuneen erityisesti omatoimisuudessa arjen asioiden hoitamisessa (60 % vastaajista) ja kotitöiden hoitamisessa (51 %) etsivän nuorisotyön ajanjaksolla. Suuri osa nuorista on ryhdistäytynyt myös päivärytmissä (44 %) ja virastoasioiden hoitamisessa (40 %). Joka neljäs nuori on kokenut edistystä raha-asioiden hallinnassa.

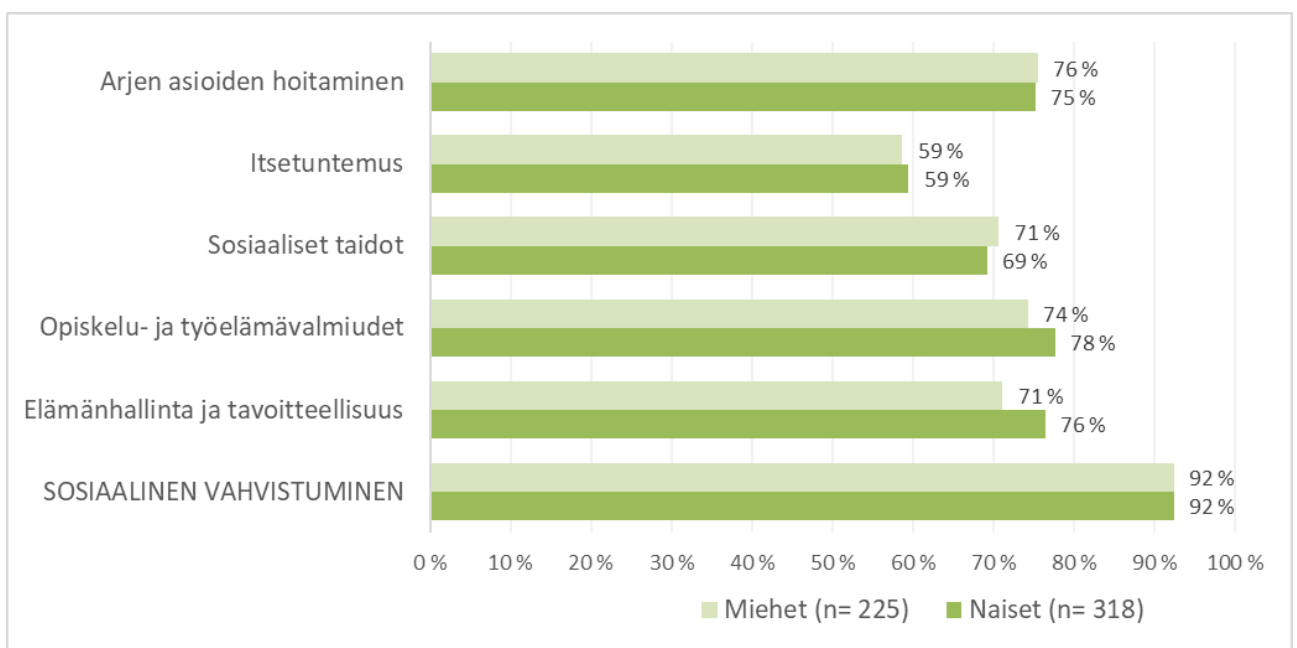
- Erityisesti 18-19-vuotiaat ovat ottaneet edistysaskelia arjen hallinnassa etsivän nuorisotyön ajanjaksolla. Nimenomaan tässä itsenäistymisen vaiheessa nuoret ovat lisänneet omatoimisuuttaan virastoasioiden ja muiden arjen asioidensa hoitamisessa. Myös raha-asioista huolehtiminen on vahvistunut juuri tässä iässä.
- Puolestaan päivärytmin säännöllisyyden parantuminen näkyy melko tasaisesti kaikissa ikäryhmissä: 40-45 prosenttia kunkin ikäryhmän nuorista on kokenut päivärytminsä kohentuneet etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.
- Etenkin miehet ovat kokeneet muutoksia päivärytmissään. Heistä noin puolet on kokenut päivärytminsä parantuneen etsivän nuorisotyön ajanjaksolla, kun naisista vastaava osuus on hieman yli 40 prosenttia. Erityisesti miehet kokevat selviytyvänsä myös kodin askareista entistä paremmin.

Kuvio 8. Etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016-2017 vastanneiden nuorten kokemukset muutoksista elämäntilanteessaan etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

Kuvio 9. Osuudet ikäryhmittäin etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016-2017 vastanneista nuorista, jotka ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista jossain määrin tai selvästi etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

Kuvio 10. Osuudet sukupuolen mukaan etsivän nuorisotyön Sovari-kyselyyn 2016-2017 vastanneista nuorista, jotka ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista jossain määrin tai selvästi etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

Arjenhallintaan liittyvät asiat tulevat esille useissa nuorten vastauksissa kysymykseen, millaista apua tai tukea he ovat saaneet etsivästä nuorisotyöstä:

*"[Olen saanut] jutteluapua ja ohjausta **terveydenhuollon palveluihin, apua työhaussa ja oikeusasioissa.**"*

*"Pääasiassa **asunnonhakemiseen** sekä kela/sosku-**palveluapua** että juttelutukea mieltä painaviin asioihin."*

*"Päässyt tarvittaessa puhumaan mieltä painavista asioista etsivän kanssa, ja hyvin paljon saanut myös **apua arjen asioiden** (virastoissa asioiminen, ja asioiden hoito puhelimitse) hoidossa. Etsivä ollut hyvin suurena tukena, kun on tuntunut ettei mikään onnistu, ja auttanut pääsemään monesta pattitilanteesta eteenpäin."*

"Häätöasioissa ja sit elämänhallinnassa. Laskut, tukihakemukset. Sit se muistuttaa tärkeistä päivämääristä."

*"Yhdessä hoidettu vaikeita **arjen asioita**, TE- ja kelajuttuja. Samoin asianajajajuttuja jne. Ollut tosi iso apu, myös jutteluseuraa ja luottamusta."*

"Paperiasioiden hoito, Kelan tukien hakemiset, työkokeilupaikan saaminen, opiskelun suunnittelu."

"Keskusteluapua, uusia näkökantoja asioihin, vaihtoehtoja tehdä asioita toisin, ymmärrystä, kauppa-asioissa järjestelyä, mitenkä toimia tilanteissa, ohjeistusta ylipäättänsä kaikessa mahdollisessa, mitä vaan mieleen juolahtanut."

"Olen saanut purkaa mieltäni ja etsivä on myös lähtenyt kanssani asioille, kun olen jännittänyt yksin menemistä. Etsivän tuki on helpottanut elämäni paljon."

*"Olen saanut apua ja tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä mieltä painavissa **ihmissuhdeasioissa, raha-asioissa**, Kelan **lomakkeiden täyttämässä** ja mieluisten asioiden/tekemisen löytämisessä."*

*"Yleensä tarvitsen taloudellista tukea tai jotain elämiseen liittyvää mutta suuri kiitos siitä, että minulle etsivä selvittää asiat oli kyse **virasto- tai arjen asioista** ja että hänellä on aikaa auttaa vaikka joskus kyse olisi asiasta mitä on jo monta kertaa harjoiteltu/käyty läpi."*

Itsetuntemuksen koheneminen etsivän nuorisotyön ajanjaksolla on liittynyt erityisesti siihen, miten hyvin nuoret arvostavat omia taitojaan (54 % vastanneista) ja pystyvät tunnistamaan hyviä ominaisuuksiaan (51 %).

- Itsetunnon kohenemisen kokemus tulee esille erityisesti yli 24 -vuotiaiden ikäryhmässä. Sovarin mukaan heillä on eniten vahvistunut kyky nähdä omia hyviä ominaisuuksiaan ja sietää epäonnistumista. Sen sijaan tunne siitä, että osaa tehdä hyvin joitakin asioita, on vahvistunut tasaisemmin eri ikäryhmissä.

Itsetuntemuksen koheneminen tulee esille myös nuorten sanoittamissa kuvauksissa, mitä hyötyä he kokevat saaneensa etsivästä nuorisotyöstä:

*"Opiskeluun sekä henkilökohtaiseen elämään liittyvissä ongelmassa. **Oman itseni tuntemiseen apua ja tietoa.**"*

*"**Itsevarmuuteni on vahvistunut** ja taloudellinen puoli on selkeytynyt. Olen päässyt enemmän ulos asunnostani. Tulevaisuuden vaihtoehdot ovat selkeytyneet."*

*"Etsivä nuorisotyöntekijä on auttanut minua **näkemään omia hyviä puoliani ja vahvuuksiani**. Olen saanut paljon rohkeutta liittyen työelämään sekä opiskeluun."*

*"**Olen tajunnut mihin pystyn** ja mitä asioita olen jättänyt tekemättä ennen yksin."*

*"Olen saanut **luottamusta itseeni** ja työn hakuun."*

*"Olen **oppinut tuntemaan itseäni paremmin**. Olen saanut myös työkaluja itseni hoitamiseen."*

Sosiaalisten taitojen kehittymistä on koettu erityisesti rohkeudessa tuoda esille omia mielipiteitä (62 % vastanneista). Puolet (51 %) vastanneista on kokenut myös saaneensa lisää luottamusta suhteessa toisiin ihmisiin sekä rohkeutta pyytää apua toisilta.

- Kokonaisuudessaan sosiaalisten taitojen vahvistumista on kokenut laajimmin 18-19-vuotiaiden sekä yli 24 -vuotiaiden ikäryhmät.

Sovari-kyselyssä nuoret ovat kertoneet omin sanoin sosiaalisissa tilanteissa kokemistaan vaikeuksista ja niihin saamastaan tuesta etsivältä nuorisotyöntekijältä:

*"[Olen saanut] **sosiaaliin tilanteisiin itsevarmuutta**. Erilaisia harrastuksia päässyt näkemään ja kokemaan. Kuuntelutukea henkisiin pulmiin ja joskus myös ratkaisujakin."*

*"**Päässyt sisään ryhmätöimintaan, sosiaalisten tilanteiden pelko on hiukan madaltunut, selkeyttä ja mahdollisuuksia raha-asioiden hoitamiseen ja virastoihin.**"*

"Kävimme noin kerran viikossa lenkillä ja nyt uskallan lähteä yksinkin."

*"Lähinnä kaikkea sekalaista, milloin mikäkin asia on käsillä, niin sitä voi lähteä etsivän kanssa purkamaan. Itselle toiminut positiivisena vaikutteena ihan noin, kun pääsee ihmisten ilmoille ja ottamaan **mallia toimivasta ihmisestä sosiaalisissa tilanteissa** yms."*

*"Työntekijä on aina apuna kanssani, kun itsellä on semmoinen... pelko ihmisiä/tuntemattomia kohtaamaan, ja **kun joutuu meneen uuteen paikkaan tai tapaamaan uusia ihmisiä, niin hän on aina siellä kanssani**. Myös on auttanut tosi paljon paperiasioissa ja antanut paljon apua toisesta näkökulmasta."*

Opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistuminen etsivän nuorisotyön aikana näkyy eniten työelämän pelisääntöjen tuntemuksessa (54 % vastanneista), sopivien opiskeluvaihtoehtojen selkeytymisessä (54 %) sekä nuorten halukkuudessa hakeutua työhön (47 %).

- Opiskelu- ja työelämävalmiuksien kehittymistä ovat kokeneet eniten alle 20-vuotiaiden sekä 20–24-vuotiaiden ikäryhmät.
- Opiskeluvaihtoehdot ovat vahvistuneet nimenomaan naisilla, mikä liittyy naisten opiskelutaustaan: kyselyyn vastanneista naisista suuremmalla osalla kuin miehistä oli opinnot vielä meneillään, kun taas miehissä oli enemmän toisen asteen opintonsa jo suorittaneita.
- Työelämävalmiudet ovat vahvistuneet melko tasaisesti sukupuolesta riippumatta.

Näin nuoret itse kuvaavat opiskelu- ja työelämänvalmiuksissa saamaansa tukea ja kokemiaan muutoksia:

"Hakemusten täyttämistä ja työpaikan etsintää."

*"**Koulun loppuun saattaminen, työllistyminen, arjessa jaksaminen, yrittäjyyden aloittaminen**. Olen oppinut pyytämään ulkopuolista apua, ellei omat voimavarat riitä."*

*"Olen saanut **tukea minulle sopivan työpajan etsimiseen**."*

*"Olen saanut **apua koulun suorittamisen suhteen, saanut uusia vaihtoehtoja ja selkeyttä opiskelumahdollisuuksiin**. Olen saanut myös säännöllistä rytmiä ja menoa/tekemistä arkipäiviin."*

*"**Koulu keskeytyi ja sain apua jatkoon mitä kannattaa tehdä ja miten teen sen**."*

*"Ovat auttaneet löytämään **vaihtoehtoja koulun sijaan, miten saada tutkintoni viime pisteet tehtyä**. Auttaneet löytämään minulle paikan missä **saan kokeilla toista kiinnostamaani alaa**. Auttaneet asunon haun alkamisessa ja muiden asioiden selvittämisessä."*

*"Saanut **apua opiskelu- sekä työhommista** juuri sen verran mitä olen halunnut/tarvinnut, siinä samalla jutusteltu niitä näitä ja purkaa asioita mitkä ovat painaneet mieltä."*

*"Päädyn etsivän nuorisotyöntekijän juttusille noin vuosi sitten, koska **opiskeluni polkivat paikoillaan** jo toista vuotta. Olen saanut **apua ja tukea nimenomaan lähinnä kouluhommista koskien**, esim. käyn*

yleensä noin kerran viikossa tai kahdessa juttelemassa etsivälle nuorisotyöntekijälle siitä, mitä tehtäviä olen saanut tehtyä edellisen käyntikerran jälkeen, tai mikä on tuottanut vaikeuksia ja miten ne voisi ratkaista. Lisäksi olen myös saanut apua ja tietoa koskien mahdollista asunnonhakua, ja siihen liittyviä raha-asioita, sekä jutella tarpeen tullen myös muista mieltä painavista asioista.”

”Olin jättämässä koulua kesken ja etsivät auttoivat minua **etsimään uuden koulun, tekemään hakemukset opintopolulle** ja paikan saatuani kelan asioiden kanssa omaa asuntoa varten uudella paikkakunnalla.”

”Etsivä nuorisotyöntekijä mahdollisti sen, että **pääsin kokemaan millaista olisi olla töissä** päiväkodissa, jonka johdosta sitten **päätin hakeutua kyseiselle alalle oppisopimuksella.**”

”Kävin vain kerran ja sain sen mitä tarvitsin. **Ohjausta lähteä Taidetyöpajalle.**”

Elämänhallinnan vahvistuminen on koettu etsivän nuorisotyön ajanjaksolla etenkin suunnitelmien selkeytymisenä elämässä eteenpäin (58 % vastanneista), luottamuksessa selviytyä ongelmatilanteista (56 %), sekä tunteessa, että nuori voi itse vaikuttaa oman elämänsä kulkuun (56 %). Yli puolet nuorista kokee, että tyytyväisyys elämään on lisääntynyt etsivän nuorisotyön ajanjaksolla.

- Elämänhallinnan vahvistuminen vaihtelee iän mukaan: elämänhallinnan vahvistumista on kokenut kokonaisuutena eniten yli 24 -vuotiaiden ikäryhmä. 2/3 Sovariin vastanneista yli 24 -vuotiaista on saanut selkeyttä suunnitelmiinsa omalla polullaan ja oppinut etsivän tuella luottamaan entistä enemmän kykyynsä selviytyä ongelmatilanteissa.
- Naiset ovat kokeneet elämänhallinnan vahvistumista etsivän nuorisotyön ajanjaksolla enemmän kuin miehet. Lähempi tarkastelu osoittaa, että naisilla nimenomaan tavoitteet ovat selkeytyneet ja luottamus omien tavoitteiden saavuttamiseen vahvistunut enemmän kuin miehillä.

Elämänhallinnan vahvistuminen tulee esille monien nuorten kuvauksissa, mitä he kokevat saaneensa etsivästä nuorisotyöstä:

”**Etsivä työntekijä pelasti minut nuoruuden typeryyksistä ja osotti suunnan. Ilman etsivää, en olisi tässä missä olen nyt, ja elämässä on kaikki nyt paremmin kuin hyvin. Ikuisesti kiitollinen hänelle.**”

”**Apua arjessa ja ongelmatilanteissa selviämiseen. Masennuksen, ahdistuksen ja paniikkikohtausten kanssa elämiseen.**”

”**Olen saanut tukea vaikeassa elämänmuutoksessa.** Olen saanut keskustella tilanteestani sellaisen ihmisen kanssa, joka on ollut tavallaan puolueeton, mutta on tiennyt tilanteeni kuitenkin selvästi.”

”**Paljon apua etenemiseen elämässä ja sen osa-alueiden parantamisessa (asunnon etsintä, olojen parantuminen, raha-asiat).**”

”**Olen saanut luotettavan henkilön jonka kanssa puhua omista ongelmistani ja jolta pyytää apua tilanteeseen kuin tilanteeseen. Olen uskaltanut hoitaa omia kela-asioitani kun etsivä työntekijä on ollut tukenani. Olen myös kiitollinen siitä että omaa polkua tulevaisuuteen etsitään** vaikkei sitä vielä olekaan löytynyt. :)”

”**Olen saanut paljon apua elämäntilanteeseeni ja tulevaisuuden suunnitelmiin.** Nuorisotyöntekijän avulla sain valittua uuden opiskelupaikan ja tulevaisuuden näkymät selkenivät. Olen myös saanut paljon keskusteluapua ja tukea mieltä painaviin ongelmiin.”

”**Etsivä nuorisotyöntekijä on ollut kuuntelemassa tarvittaessa, tekee kotikäyntejä, neuvoo esim. lomakkeiden täyttämässä ja osaa antaa hyviä elämänhallintavinkkejä.**”

”**Erosin lapseni isästä ja sain apua etsivältä asunnon löytämisessä, saamisessa ja uuden elämän aloittamisessa. Elämä näyttää nyt paljon paremmalta. Ilman etsivää en olisi vieläkään löytänyt rohkeutta laittaa elämäni uusille sijoille.**”

”Sain ylipäättänsä täysin uuden suunnan elämään. Tulin työntekijän vastaanotolle sellaisessa tilanteessa, kun olin jo melkein luopunut toivosta, enkä uskonut enää voivani nousta syrjäytymisen ja masennuksen suosta. Sain apua psykologille pääsyssä, lääkityksen kanssa, auttoivat hakemaan kouluun, esittelivät kuntouttavaa työtoimintaa ja erilaisia pajoja ja antoivat ylipäättänsä uskomuksen siitä että asiat hoituvat - tavalla tai toisella.”

”Tullessani koin olevani umpikujassa, etsivä nuorisotyöntekijä tsemppasi aina ja auttoi selvittämään vaihtoehtoja.”

Etsivässä nuorisotyössä asiakkuudet voivat jatkua useita vuosia. Välillä yhteydenpito työntekijän ja nuoren välillä voi olla tiiviimpää, välillä voi tulla taukoa nuoren tilanteen ja tuentarpeiden muuttuessa. Sovari-kyselyyn vastanneista asiakkaista yli 40 prosenttia on ollut etsivän nuorisotyön asiakkaina alle vuoden ja vajaat 60 prosenttia vähintään vuoden. Joka viides vastaaja on työskennellyt etsivän kanssa noin kahden vuoden ajanjaksolla ja joka kuudes vähintään kolmen vuoden ajanjaksolla. Lähes 40 prosentilla vastanneista yhteydenpito etsivään nuorisotyöntekijään oli edelleen aktiivista ja yhteensä lähes 80 prosentilla satunnaista, vähintään useamman kerran kuukaudessa toistuvaa.

Sovari-kyselyyn vastanneista nuorista, jotka ovat olleet etsivän asiakkaana vähintään kolme vuotta, lähes puolet pitää yhteyttä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa viikoittain tai ainakin useita kertoja kuukaudessa. Yhteydenpito on voinut taukojenkin jälkeen aktivoitua säännölliseksi.

Nuorten kanssa on käsitelty erilaisia asioita sitä laajemmin, mitä pidempään asiakkuus etsivässä nuorisotyössä on kestänyt. Vähintään kolmen vuoden ajan etsivän nuorisotyön asiakkaina olleista nuorista useimpien kanssa on käsitelty muissa palveluissa asiointia, erilaisia opiskelumahdollisuuksia, työnhakua, raha-asioita ja asumiseen liittyviä asioita. Käytännön tuen tarve on siis laaja. Heillä on myös vahvimmat kokemukset siitä, että etsivä nuorisotyöntekijä on onnistunut auttamaan heitä eteenpäin monilla elämän osa-alueilla. Näistä pitkäaikaisista asiakkaista yli kolmannes on työttömiä ja useimmilta heistä puuttuu peruskoulun jälkeinen tutkinto. Reilu neljäsosa heistä on opiskelijoita.

Enintään muutaman kuukauden etsivän nuorisotyön asiakkaana olleiden nuorten kokemus etsivästä nuorisotyöstä on myönteinen. Yhteydenpito etsivän ja nuoren välillä on ollut aktiivista tai satunnaista, yleensä ainakin muutaman kerran kuukaudessa toteutunutta. Noin puolet heistä on saanut etsivältä keskustelutukea ja apua muissa palveluissa asiointiin, esimerkiksi lomakkeiden täyttämiseen tai asiakaskäynteihin virastoissa. Lähes puolet heistä on myös käsitellyt erilaisia opiskeluvaihtoehtoja. Näistä vastaajista yli ¼ on löytänyt itselleen sopivan polun eteenpäin etsivän tuella. Heistä 91 % on myös tyytyväisiä etsivältä samaansa tukeen.

Nuorten näkemyksiä etsivän nuorisotyön kehittämistarpeista

Sovarissa nuoria pyydetään kertomaan omin sanoin, missä asioissa ja millä tavoin he haluaisivat saada enemmän ohjausta tai tukea etsivältä nuorisotyöntekijältä. Useimpien nuorten on vaikea nähdä, miten etsivää nuorisotyötä voitaisiin kehittää. Sovariin vastanneista 563 nuoresta 140 vastasi kehittämisenäkemyksiä koskevaan kysymykseen. Heistä valtaosa antoi yksinomaan kiitosta siitä, että ovat saaneet sellaista palvelua kuin ovat tarvinneetkin eivätkä osanneet esittää kehittämistoiveita. 43 nuorta toi esille jonkin aihepiirin, josta seuraavaksi toivovat saavansa tukea. Nämä toivomukset liittyivät teemoihin, joiden parissa etsivässä nuorisotyössä yleensäkin työskennellään, kuten tuensaanti arjen haasteissa, opiskelemaan ohjaaminen, työnhaku, raha-asioissa tukeminen sekä itsetuntemuksen ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen.

Sovariin vastanneista nuorista 16 nosti esille jonkin palvelun kehittämistä koskevan tarpeen. On huomioitava, että kehittämisehdotuksia annettiin vähän, mikä kuvastaa vastaajien vahvaa tyytyväisyyttä palveluun. Kehittämisenäkemykset olivat hajanaisia, mutta ne on kuitenkin syytä nostaa esille, sillä ne voivat ilmentää sellaisia nuorten tarpeita, joihin etsivien nuorisotyöntekijöiden voi olla vaikea vastata ja ne voivat mietityttää työntekijöitä itseäänkin. Nuoret nostivat esille seuraavia kehittämiskohtia etsivässä nuorisotyössä:

- Vastauksista kuusi sisälsi toiveita siihen, että etsivä nuorisotyöntekijä olisi vielä enemmän yhteydessä nuoreen, hänellä olisi enemmän aikaa nuoren kanssa tai nuori voisi tavata häntä useammin kasvotusten. Nämä vastaukset siis liittyvät etsivän nuorisotyön resurssointiin.
- Kolme nuorta toivoi etsivältä nuorisotyöntekijältä enemmän patistelua, muistuttelua tai kannustusta nuoren suuntaan, jotta nuori hoitaisi asioitaan ja veisi niitä eteenpäin.
- Kaksi toivomusta liittyi laajempaan tuensaantiin työnhakuasioissa.
- Muut vastaukset olivat yksittäisiä, eri teemoihin liittyviä. Toivottiin esimerkiksi nuoren tilanteen kokonaisvaltaisempaa tarkastelua, vahvempaa periksiantamattomuutta ja sitkeyttä nuoren motivoimisessa sekä työntekijältä vahvempaa omaa näkemystä, mitä valintoja nuoren kannattaisi hänen mielestään tehdä.

Liite 1. Sovariin 2016-2017 vastanneiden nuorten taustatietoja ja asiakkuus etsivässä nuorisotyössä

1. Sukupuolijakauma

	Lukumäärä	%
Mies	225	41 %
Nainen	318	59 %
Muu / en halua määritellä	17	-
Yhteensä	560	100 %

2. Ikäjakauma

	Lukumäärä	%
Alle 18-vuotias	69	12 %
18-19 -vuotias	103	18 %
20-24 -vuotias	294	52 %
25-29 -vuotias	88	16 %
Yli 29-vuotias	8	1 %
Yhteensä	562	100 %

3. Elämäntilanne

	Lukumäärä	%
Työssäkäyvä	42	9 %
Työpajatoiminnassa	71	16 %
Työtön	152	34 %
Opiskelija	115	26 %
Sairausloma	24	5 %
Muu	42	9 %
Yhteensä	446	100 %

4. Kuinka pitkä aika on kulunut siitä, kun nuori on ollut ensimmäisen kerran yhteydessä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa

	Lukumäärä	%
Alle 3 kuukautta	104	23 %
Noin puoli vuotta	91	20 %
Noin vuosi	83	19 %
Noin 2 vuotta	91	20 %
Noin 3 vuotta tai enemmän	79	18 %
Yhteensä	448	100 %

5. Kuinka usein nuori on ollut yhteyksissä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa

	Lukumäärä	%
En juuri lainkaan	37	8 %
Harvoin (noin kerran kuukaudessa)	63	14 %
Satunnaisesti (muutaman kerran kuukaudessa)	174	39 %
Aktiivisesti (viikoittain tai useita kertoja kuukaudessa)	174	39 %
Yhteensä	448	100 %